

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๑๑๐๗/๕๕๙๐

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๙๖๒ ถนนกรุงเกษม กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒
(พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ๑ ฉบับ
๒. ข้อเสนอแผนงานและโครงการเบื้องต้นที่กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสนอ
ในการขับเคลื่อนทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

สืบเนื่องจากการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ ที่ประชุมได้รับทราบแนวทางการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ โดยได้มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี (พลเรือเอก ณรงค์ พิพัฒนาศัย) ในฐานะรองนายกรัฐมนตรีกำกับดูแลพื้นที่เขตตรวจราชการที่ ๑๔ เป็นประธานเตรียมการจัดประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ มีกำหนดจัดขึ้นในวันที่ ๒๑ - ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ ณ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้รับมอบหมายให้จัดทำทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อนำเสนอในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

ในการนี้ สำนักงานฯ ใคร่ขอเสนอเรื่อง ทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มาเพื่อคณะรัฐมนตรีทราบ ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) กำกับบริหารราชการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว โดยมีรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ภาพรวม : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ ๑ ใน ๓ ของประเทศ มีประชากร ๑ ใน ๓ ของประเทศ แต่สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้เพียง ๑ ใน ๑๐ ของประเทศ เนื่องจากมีข้อจำกัดของปัจจัยพื้นฐานทั้งด้านน้ำและคุณภาพดิน ส่งผลให้ประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งมีอาชีพและรายได้จากการทำการเกษตรต้องประสบปัญหาความยากจนจึงขาดโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งด้านสุขภาพและการศึกษา ส่งผลทำให้ติดกับดักอยู่ในวงจรของความยากจนไม่สามารถหลุดพ้นได้

๒. ปัญหาและประเด็นท้าทาย : ที่สำคัญได้แก่ การขาดแคลนน้ำทั่วทั้งภาคและประสบปัญหาภัยแล้งซ้ำซาก มีคนจนจำนวนมาก มีปัญหาไอคิวต่ำในเด็ก และมีปัญหาโรคมะเร็งตับและท่อน้ำดี เศรษฐกิจของภาคมีขนาดเล็กและมีอัตราการขยายตัวต่ำ ภาคการผลิตหลักด้านเกษตรยังพึ่งพาธรรมชาติจึงมีผลิตภาพต่ำ อุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นการแปรรูปเกษตรขั้นต้น มีมูลค่าเพิ่มต่ำ การลงทุนใหม่ๆ มีน้อย การค้าขายแดนเป็นการส่งสินค้าออกที่ผลิตจากนอกภาค หรือยากรการท่องเที่ยวยังเข้าถึงได้ยากและขาดสิ่งอำนวยความสะดวก

๓. ศักยภาพและโอกาส : การพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือในระยะต่อไป มีศักยภาพและโอกาสที่เด่นชัดจากการมีพื้นที่ทำการเกษตรขนาดใหญ่ มีประชากรวัยแรงงานมาก มีมหาวิทยาลัยวิจัยตั้งอยู่ในพื้นที่ ๑๒ แห่ง ซึ่งมีความสามารถเฉพาะทางที่โดดเด่น อาทิ มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีความเก่งด้านสาธารณสุขและเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเก่งด้านวิศวกรรมศาสตร์และแปรรูปอาหาร และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตสกลนครเก่งด้านเกษตรและประมง รวมทั้งการมีโครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ที่เชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจหลักของประเทศสู่ภาค อาทิ โครงข่ายรถไฟทางคู่ รถไฟความเร็วสูง ทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง มีพื้นที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน สปป.ลาว กัมพูชา เวียดนามที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว

๔. แนวคิดและทิศทาง : การพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปสู่ความ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” จำเป็นจะต้องแก้ไขปัญหาพื้นฐานควบคู่ไปกับการพัฒนาการวิจัยเพื่อใช้ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในภาคให้มีการเจริญเติบโตอย่างเต็มศักยภาพ พร้อมทั้งใช้โอกาสจากปัจจัยภายนอกมาช่วยขับเคลื่อนโดยเฉพาะโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งขนาดใหญ่ที่เชื่อมโยงภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับโครงข่ายระบบการคมนาคมขนส่งและพื้นที่เศรษฐกิจหลักของประเทศ รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากการเชื่อมโยงและข้อตกลงกับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS) ที่กำลังมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วมาเสริมสร้างกิจกรรมการพัฒนาใหม่ๆ ให้แก่ภาคเพื่อให้มีอัตราการเติบโตที่สูงเพียงพอต่อการลดความแตกต่างเหลื่อมล้ำกับพื้นที่ส่วนอื่นๆ ของประเทศได้ในระยะยาว โดยมุ่งพัฒนาอีสานสู่มิติใหม่ให้เป็น “ศูนย์กลางเศรษฐกิจของอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง” โดยมีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทางการพัฒนา และข้อเสนอแผนงาน/โครงการเบื้องต้น ดังนี้

๔.๑ วัตถุประสงค์ (๑) เพื่อแก้ปัญหาปัจจัยพื้นฐานด้านน้ำและดิน ให้เอื้อต่อการประกอบอาชีพ การดำรงชีพ และการพัฒนาเศรษฐกิจของภาค (๒) เพื่อดูแลช่วยเหลือคนจน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี พึ่งพาตนเอง พึ่งพาครอบครัว และพึ่งพากันในชุมชนได้ (๓) เพื่อยกระดับการผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่มโดยใช้ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม สนับสนุนให้การเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคไม่ต่ำกว่าระดับประเทศ (๔) เพื่อเชื่อมโยงห่วงโซ่มูลค่าของระบบเศรษฐกิจภาคเข้ากับระบบเศรษฐกิจของประเทศ และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (๕) เพื่อพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง และมีบทบาทสนับสนุนประเทศเป็นศูนย์กลางภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๔.๒ เป้าหมายและตัวชี้วัด (๑) พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งลดลง พื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น ปริมาณกักเก็บน้ำเพิ่มขึ้น (๒) สัดส่วนคนจนลดลง (๓) อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ต่ำกว่าระดับประเทศ (๔) มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มขึ้น (๕) รายได้การท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

๔.๓ แนวทางการพัฒนา ๕ แนวทาง

(๑) บริหารจัดการน้ำให้เพียงพอต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน ได้แก่ การพัฒนาประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำในแหล่งน้ำเดิมและแหล่งน้ำธรรมชาติ การสร้างอ่างเก็บน้ำฝาย และแหล่งน้ำขนาดเล็กระดับไร่นา พัฒนาระบบกระจายน้ำ เช่น อาคารบังคับน้ำ ระบบสูบน้ำ คลองส่งน้ำ และพัฒนาแหล่งน้ำใหม่ในกลุ่มน้ำเลย ชี มูล

(๒) แก้ปัญหาความยากจนและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ได้แก่ พัฒนาอาชีพและรายได้ของคนยากจน พัฒนาคุณภาพชีวิตและจิตสำนึกการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส แก้ปัญหาโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี พัฒนาโภชนาการแม่และเด็ก

(๓) สร้างความเข้มแข็งของฐานเศรษฐกิจภายในควบคู่กับการแก้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเร่งพัฒนาการศึกษาวิจัยเพื่อยกระดับสู่การทำเกษตรสมัยใหม่ การเพิ่มศักยภาพ

การผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และอาหารปลอดภัย พัฒนาพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้เป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิ คุณภาพสูง ขยายการเลี้ยงโคเนื้อและโคนมคุณภาพสูง พัฒนา Food Valley เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมอาหารครบวงจรที่จังหวัดนครราชสีมา ยกระดับการผลิตผ้าไหมและผ้าฝ้ายย้อมครามสู่สินค้าแฟชั่น เสริมสร้างความเข้มแข็งธุรกิจ SMEs และวิสาหกิจชุมชน และพัฒนาการท่องเที่ยววัฒนธรรมลุ่มน้ำโขงและการกีฬาสู่นานาชาติ

(๔) ใช้โอกาสจากการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งที่เชื่อมโยงกับพื้นที่เศรษฐกิจหลักในภาคกลางและพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) เพื่อพัฒนาเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ๆ ของภาค โดยเร่งพัฒนารถไฟความเร็วสูงกรุงเทพ - หนองคาย รถไฟทางคู่บ้านไผ่ - นครพนม ทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองบางปะอิน - นครราชสีมา และนครราชสีมา - ขอนแก่น พัฒนาเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ๆ รอบสถานีขนส่งระบบรางที่ ขอนแก่น นครราชสีมา ปรับปรุงสนามบินอุดรธานี อุบลราชธานี บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด นครราชสีมา และขอนแก่น

(๕) พัฒนาความร่วมมือและใช้ประโยชน์จากข้อตกลงกับประเทศเพื่อนบ้านในการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจตามแนวชายแดนและแนวระเบียงเศรษฐกิจ ได้แก่ พัฒนาด่าน CIQ ให้ได้มาตรฐานสากล ก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย - ลาว แห่งที่ ๕ บึงกาฬ - ปากซัน พัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ มุกดาหาร นครพนม หนองคาย ให้มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน และมีระบบบริการพิธีการผ่านแดนแบบ One - Stop Service

๕. แผนงาน/โครงการ : กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสนอแผนงาน/โครงการเบื้องต้นในการขับเคลื่อนทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) สรุปได้ ดังนี้

(๑) การบริหารจัดการน้ำ โดยพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำ พัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่นอกเขตชลประทาน เพิ่มประสิทธิภาพการส่งน้ำในพื้นที่ชลประทาน ระบบการกระจายน้ำเพื่อการเกษตรด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ พัฒนาระบบป้องกันน้ำท่วมและแก้ปัญหาภัยแล้ง พื้นที่เกษตรได้รับประโยชน์ จำนวน ๕๔๓,๙๔๘ ไร่ ประชาชน ๕๔๒,๐๕๗ครัวเรือน เพื่อเพิ่มปริมาณน้ำกักเก็บอีก ๓,๗๖๓ ล้านลูกบาศก์เมตรและพื้นที่รับประโยชน์ ๑๐.๒ ล้านไร่

(๒) การแก้ไขปัญหาความยากจน และพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยจัดทำที่ดินทำกินให้คนจน ผูกอาชีพสร้างรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิตสำหรับคนจน จัดสวัสดิการผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส พัฒนาที่อยู่อาศัยให้ผู้มีรายได้ต่ำตามโครงการบ้านมั่นคง

(๓) การพัฒนาด้านการเกษตร โดยการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ เกษตรแปลงใหญ่ รวมทั้งปรับเปลี่ยนไปสู่สินค้าเกษตรชนิดใหม่ตามศักยภาพของพื้นที่ ยกระดับคุณภาพสินค้า พื้นที่ได้รับประโยชน์ ๒,๐๗๖,๐๐๙ ไร่ เกษตรกร ๑๓๑,๔๗๒ ราย

(๔) การขยายเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสู่ชุมชนโดยติดตั้งบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงแบบไร้สาย งบประมาณ ๑๓,๗๖๐ ล้านบาท ครอบคลุม ๒๐ จังหวัด

(๕) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อาทิ รถไฟความเร็วสูงไทยจีน กทม. - นครราชสีมา - หนองคาย โครงข่ายรถไฟทางคู่ ขนาด ๑ เมตร จำนวน ๖ เส้นทาง ได้แก่ ช่วงชุมทางถนนจิระ - ขอนแก่น ช่วงมาบะเปาะ - ชุมทางถนนจิระ ช่วงชุมทางถนนจิระ-อุบลราชธานี ช่วงขอนแก่น-หนองคาย ช่วงอุบลราชธานี - มุกดาหาร และช่วงบ้านไผ่ - นครพนม ก่อสร้างจุดพักรถบรรทุก โครงการก่อสร้างทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง บางปะอิน - สระบุรี - นครราชสีมา ระยะทาง ๑๙๖ กิโลเมตร และ นครราชสีมา - ขอนแก่น ระยะทาง ๑๘๓ กิโลเมตร พัฒนาท่าอากาศยาน จำนวน ๖ แห่ง อุดรธานี

/ อุบลราชธานี...

อุบลราชธานี บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด นครราชสีมา และขอนแก่น โดยปรับปรุงอาคารผู้โดยสาร ขยายลานจอดและทางวิ่ง

ทั้งนี้แผนงาน/โครงการยังเป็นเพียงข้อเสนอเบื้องต้นที่จะนำไปจัดทำเป็นแผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือแบบบูรณาการที่สมบูรณ์ ภายใต้กระบวนการและกลไกการพัฒนาพื้นที่เชิงบูรณาการระดับภาค ๖ ภาค ที่จะมีการจัดตั้งขึ้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไปด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายปรเมธี วิมลศิริ)

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โทรศัพท์ : ๐ ๒๒๘๐ ๔๐๘๕ ต่อ ๗๓๐๑

๐ ๔๓๒๓ ๖๗๘๔

โทรสาร : ๐ ๒๒๘๑ ๙๘๘๒

Email: montri@nesdb.go.th